

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

**“UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

**«GRAND KONDOR PRINT»
TOSHKENT – 2026**

UDK: 219.246:69.28:34
KBK: 122.215.148
T 097

DOI: <https://zenodo.org/records/20696033>

“Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari, (23-may 2026-yil). [To’plam]: – Toshkent: **“GRAND KONDOR PRINT”**, 2026 y., 1009 b.

Ushbu to’plamga 2026-yil 22-23-may kunlari Guliston davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” hamda “Maktabgacha ta’lim” kafedralarida “Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman qatnashchilarining ma’ruza materiallari kiritilgan. Ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plamida respublika oliy ta’lim muassasalarining professor-o’qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, magistrlar, doktorantlar, talabalarning ilmiy maqolalari o’rin olgan.

Taqrizchilar:

B.Abdullayeva – pedagogika fanlari doktori, professor
S.I.Qulmamatov – pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:

N.T.Misirova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.
M.Dj.Toshmatova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.
M.Berdiyeva – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi mudiri, p.f.f.d.(PhD), dotsent v.b.
D.A.Utanbayeva – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dosent v.b.

Tashkilotchilar:

D.M.Elmuratova – “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), professor v.b.

A.A.Bolibekov – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Tahrir hay’ati:

A.Nizamov, X.Umarov, M.Toshmatova, M.Eshonqulova, M.Bayzakova, G.Umarova, D.Nosirova, G.Yusufaliyeva, K.Eshonqulova, D.Kurbanova, J.Ro’zimatov, G.Niyozova, N.Sulaymanova, G.Shoymatova, B.Xolyigitova, J.Sheranova, G.Xolmatova, Sh.Jabbarova, U.Bakirova.

Mas’ullar:

N.Abduraxmonova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), katta oq’ituvchi

M.Raimqulova – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi o’qituvchisi

To’plamda nashr etilgan maqola va tezislardagi ma’lumotlarning haqqoniyligiga mualliflar mas’uldirlar.

KIRISH

Jahon ta'lim tizimidagi islohotlar va zamonaviy talablarning oshishi, ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuv va texnologiyalarni joriy etishni taqozo etmoqda. Ta'lim jarayoniga tatbiq etilayotgan innovatiya usullari samarasi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorligi xarakteri va uning rivojlanganligi darajasiga bevosita bog'liq.

Mamlakatimizda ta'lim tizimini isloh qilish, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash borasida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida keng ko'lamli tadbirlar amalga oshirilmoqda. Uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlarida ta'lim samaradorligini oshirish, yukak pedagogik mahoratga ega kadrlar tayyorlash orqali sifatli ta'lim berish imkoniyatlarini kengaytirish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biridir. Bu borada ta'lim sohasida faoliyat yurituvchi pedagoglarning amaliyotdagi ko'nikmalarini mustahkamlash va ilmiy izlanuvchanlikni rivojlantirishga qaratilgan texnologiyalarni takomillashtirish hamda innovatsion faoliyatning turli darajalarini talab darajasida egallashlari uchun xorijiy tajribalarga asoslangan ta'lim muhitini, pedagogik sharoitlar va didaktik imkoniyatlarni ta'minlash o'ziga xos ahamiyat kasb etadi.

Kadrlar salohiyati jamiyatning iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Malakali, bilimli va yuksak ma'naviyatli kadrlar jamiyatda innovatsion rivojlanishni ta'minlaydi, ijtimoiy muammolarni hal etishda muhim rol o'ynaydi hamda davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, kadrlar salohiyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi ijtimoiy tengsizlik, ishsizlik, boshqaruvdagi samarasizlik kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bu esa jamiyat barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Jamiyat barqarorligini ta'minlashda kadrlar salohiyatini yuksaltirish masalasi faqat iqtisodiy yoki tashkiliy muammo bo'lib qolmay, balki chuqur ijtimoiy-falsafiy mazmun kasb etadi. Chunki bu jarayon insonning bilim, tafakkur, qadriyatlar va ma'naviy dunyosining rivojlanishi bilan chambarchas bog'liqdir. Kadrlar tayyorlash tizimida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish, ta'lim sifati va samaradorligini oshirish, yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash muhim vazifalardan hisoblanadi.

Shuningdek, kadrlar salohiyatini yuksaltirish jarayonida innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirish muhim o'rin tutadi. Bu esa nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki jamiyatda ijtimoiy adolat, barqarorlik va farovonlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Guliston davlat pedagogika institutida o'tkazilayotgan "Uzluksiz ta'lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman mazkur yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy izlanishlarni muhokama qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularning yechimlarini ishlab chiqish uchun muhim ilmiy maydon hisoblanadi. Ushbu anjuman doirasida kadrlar salohiyatini oshirishning nazariy va amaliy jihatlari, inson kapitalini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, ta'lim tizimini

takomillashtirish, zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish kabi masalalar keng qamrovda tahlil etiladi.

Mazkur anjuman materiallari uzluksiz ta'lim tizimida malakali kadrlar tayyorlashning dolzarb muammolarini chuqur o'rganish, amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Shu jihatdan, mazkur ilmiy-amaliy anjuman mamlakatimizda malakali kadrlar tayyorlash, zamonaviy yondashuvlar va xorijiy tajribalar asosida ularning kasbiy kompetentligini rivojlantirish yo'lida muhim ahamiyat kasb etadi.

Guliston davlat pedagogika instituti
rektori J.X.KARSHIBAYEV

vositaga aylanmoqda. Milliy-nutqiy etiketni yoshlar ongiga singdirishda interfaol yondashuvlar samarali vosita sifatida xizmat qilmoqda. Bu esa o'z navbatida nafaqat til va muloqot madaniyatini rivojlantirishga, balki komillikka intilgan, milliy g'urur va qadriyatlarni qadrlaydigan, axloqiy-me'yorlarga sodiq shaxsni tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu asosda quyidagicha takliflarni ilgari surish mumkin: Milliy nutqiy etiket mavzusini barcha bosqichdagi ta'lim dasturlariga interfaol yondashuv asosida kiritish; O'quv jarayonlarida o'zbek tili va adabiyoti bilan bir qatorda milliy qadriyatlar asosidagi muloqot darslarini ham ko'paytirish; Interfaol usullarni milliy kontekstda amaliy jihatdan boyitish — ya'ni milliy ssenariylar, hayotiy vaziyatlar, folklor materiallar asosida ishlab chiqish; Talabalarni ijtimoiy tarmoqlarda, kundalik hayotda ham milliy nutqiy etiketga amal qilishga rag'batlantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abduazizov, A. (2007). *O'zbek tilining izohli frazeologik lug'ati*. Toshkent: Fan.
2. Abdurahmonova, Z. (2019). Milliy qadriyatlar va zamonaviy ta'lim uyg'unligi. *O'zbek tili va adabiyoti*, 1(2), 45–49.
3. Karimov, I. (1998). *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. Toshkent: Ma'naviyat.
4. Qodirov, N. (2020). Nutq madaniyatini shakllantirishda innovatsion metodlar. *Filologiya masalalari*, 3(1), 56–59.
5. Rasulov, M. (2015). *Nutq madaniyati asoslari*. Toshkent: O'qituvchi.
6. Yuldasheva, S. (2021). Interfaol metodlar orqali til o'rgatishda samaradorlik. *Til va adabiyot ta'limi*, 4(1), 33–37.
7. G'afurova, G. (2018). O'zbek tilida etik muomalalar va ularning nutqiy namoyon bo'lishi. *O'zbek tili va adabiyoti*, 2(2), 66–70.
8. Nazarov, B. (2016). Ta'limda innovatsion yondashuvlar. *Pedagogik izlanishlar jurnali*, 5(3), 14–18.
9. Mamatqulova, D. (2022). Talabalarda milliy qadriyatlarga sadoqatni shakllantirish. *Oliy ta'lim muammolari*, 6(2), 42–46.
10. Hasanov, U. (2017). *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. Toshkent: TDPU nashriyoti.
11. Tashkenbaeva, M. (2020). Til madaniyati va etik norma o'rtasidagi uzviy bog'liqlik. *Filologik tadqiqotlar*, 1(1), 25–28.
12. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
13. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Collier Books.
14. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
15. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching*. White Plains, NY: Pearson Education

BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI DARSIDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Eshonqulova Kamola

Guliston davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedra o'qituvchisi

Mahkamova Shahzoda

Guliston davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim 2-kurs talabasi **Annotatsiya.** Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida, xususan ona tili darslarida sun'iy intellekt (SI) vositalarini qo'llashning metodik asoslari tahlil qilinadi. SI yordamida o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish, imlo xatolari ustida ishlash va darslarni individuallashtirish imkoniyatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ona tili, boshlang'ich ta'lim, raqamli pedagogika, interfaol metodlar.

Abstract. This article analyzes the methodological foundations of using artificial intelligence (AI) tools in the process of primary education, in particular in native language lessons. The possibilities of using AI to develop students' speech competencies, work on spelling errors, and individualize lessons are highlighted.

Keywords: artificial intelligence, native language, primary education, digital pedagogy, interactive methods.

Абстрактный. В данной статье анализируются методологические основы использования инструментов искусственного интеллекта (ИИ) в процессе начального образования, в частности, на уроках родного языка. Подчеркиваются возможности использования ИИ для развития речевых навыков учащихся, исправления орфографических ошибок и индивидуализации уроков.

Ключевые слова: искусственный интеллект, родной язык, начальное образование, цифровая педагогика, интерактивные методы.

Bugungi kunda ta'lim tizimini raqamlashtirish jarayonida sun'iy intellekt nafaqat texnik vosita, balki o'qitish metodikasini tubdan o'zgartiruvchi pedagogik omilga aylandi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida bolaning bilish jarayonlarini faollashtirish va uning individual qobiliyatlarini aniqlashda SI texnologiyalari keng imkoniyatlar ochib bermoqda. Boshlang'ich sinflarda SI ni qo'llashning o'ziga xosligi shundaki, bu yoshda bolalarda mantiqiy fikrlash va bazaviy savodxonlik shakllanadi. SI texnologiyalari har bir bolaning "o'zlashtirish tezligi"ga moslashib, an'anaviy ta'limdagi "o'rtacha o'quvchi" modelidan voz kechish imkonini beradi.

Sun'iy intellekt ona tili darslarida quyidagi vazifalarni samarali hal etadi:

Imlo va punktuatsiyani aqlli tahlil qilish: Oddiy xato tuzatuvchi dasturlardan farqli o'laroq, SI asosidagi vositalar (masalan, o'zbek tili uchun moslashtirilgan tahrirlovchi algoritmlar) o'quvchining nima sababdan xato qilayotganini tahlil qiladi va o'sha qoida bo'yicha individual mashqlar generatsiya qiladi.

Nutqni matnga aylantirish (Speech-to-Text): Bu texnologiya o'quvchilarga o'z fikrlarini og'zaki bayon qilish va keyin uni yozma matn bilan solishtirish imkonini beradi. Bu ayniqsa nutqi sust rivojlangan bolalar uchun samarali.

Intellektual lug'at yordamchilari: SI o'quvchi o'qiyotgan matndagi tushunarsiz so'zlarni aniqlab, ularning kontekstdagi ma'nosini, sinonim va antonimlarini interaktiv usulda tushuntirib beradi.

Matn yaratish va tahrirlash (Creative Writing): SI o'quvchiga hikoya yoki insho yozish jarayonida "yordamchi muallif" sifatida fikr berishi, gap qurilishidagi xatolarni ko'rsatishi mumkin.

SI texnologiyalarining pedagogik funksiyalari

Boshlang'ich ona tili darslarida sun'iy intellekt shunchaki texnik dastur emas, balki quyidagi pedagogik vazifalarni bajaruvchi vositadir:

1.Kognitiv-rivojlantiruvchi funksiya: SI o'quvchining til qurilmalarini tahlil qilish, mantiqiy xulosalar chiqarish va so'zlarni bog'lash qobiliyatini rivojlantiradi.

2.Kompensatorlik funksiyasi: O'zlashtirishi sust bo'lgan yoki nutqida nuqsoni bor o'quvchilarga individual yordam berish orqali ularning tengdoshlari bilan bir xil darajada bilim olishini ta'minlaydi.

3.Diagnostik funksiya: O'qituvchiga har bir o'quvchining qaysi mavzuda (masalan, "bo'g'inga ko'chirish" yoki "katta harflar imlosi") ko'proq xato qilayotganini aniq ko'rsatib beradi.

Metodik tavsiyalar va boshlang'ich sinfda SI integratsiyasi

Boshlang'ich ta'limda sun'iy intellektni qo'llash quyidagi tamoyillar asosida amalga oshirilishi lozim:

Xavfsizlik va axloq: SI vositalari o'quvchilarning shaxsiy ma'lumotlari xavfsizligini ta'minlashi va yoshga mos bo'lishi kerak.

O'qituvchi boshqaruvi: AI o'qituvchini almashtirmaydi, balki uning yordamchisi (tutor) vazifasini bajaradi.

Kreativlik: SI texnologiyalari o'quvchilarni faqat tayyor javobni olishga emas, balki ijodiy fikrlashga yo'naltirishi kerak.

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning savodxonlik darajasini oshirish bilan birga, ularda raqamli til ko'nikmalarini ham shakllantiradi. Boshlang'ich ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirishning istiqbolli yo'nalishi hisoblanadi. U o'quvchilarni individualizatsiyalashgan ta'lim bilan ta'minlash, ularning kreativligi va mustaqilligini rivojlantirish uchun katta pedagogik imkoniyatlarga ega. Biroq, ushbu texnologiyalarni amaliyotga joriy etishda o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish va SI vositalaridan axloqiy mezonlar doirasida foydalanishni nazorat qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rashidova, D. (2024). Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt.

2. Baker, T., & Smith, L. (2019). Educ-AI-tion Is Here: AIEd and the future of education

3. UNESCO (2021). AI and education: Guidance for policy-makers.

14	<i>Abdurahmonova Kamola Erkin qizi.</i> MILLIY VA ZAMONAVIY INTERFAOL METODLAR ORQALI TALABALARDA MILLIY-NUTQIY ETIKET ELEMENTLARINI RIVOJLANTIRISH.	705
15	<i>Eshonqulova Kamola, Mahkamova Shahzoda.</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI DARSIDA SUN'IIY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	712
16	<i>Bozorov O'g'iloy Kamilovna.</i> JAHON TA'LIM TIZIMI TARAQQIYOTIDA IJTIMOY-MADANIY KOMPETENSIYANING O'RNI.	714
17	<i>Xidirbayev Sherali Yeraliyevich.</i> OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABA SHAXSIGA YO'NALTIRILGAN VA KOMPETENSIYAGA ASOSLANGAN YONDASHUVLARNI TAKOMILLASHTIRISH MAZMUNI.	716
18	<i>Ergasheva Jamila Dusbekovna.</i> INTERAKTIV PLATFORMALAR ASOSIDA TALABALARNING PEDAGOGIK MAHORATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-METODIK ASOSLARI.	719
19	<i>Нузамов Алишер Баязович.</i> РОЛЬ, ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОБЛЕМЫ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ МАЛОГО БИЗНЕСА В УЗБЕКИСТАНЕ.	722
20	<i>Nosirova Dilfuza Saydullayevna, Orziqulova Zaynura Muhammadqul qizi.</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QITUVCHISINING KASBIY KOMPETENTLIGINI TAKOMILLASHTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH.	725
21	<i>Jamshid Ro'zimatov, Norbo'tayeva Ozoda.</i> KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O'QUVCHILARDA TADQIQOTCHILIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH.	727
22	<i>Eshonqulov O'ktam Rayimqulovich, Abduyeva Mexriniso Navruzboy qizi.</i> MILLIY VA HARAKATLI O'YINLARDAN FOYDALANIB JISMONIY SIFATLARNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI.	733
23	<i>Kurbanova Dilrabo Xaitbayevna, Bahromova Sevinch.</i> TARBIYA FANINI O'QITISHDA AKSIOLOGIK YONDASHUVLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH MODELI	735
24	<i>Jabbarova Shahodat Ibrohim qizi.</i> KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O'QUVCHILARDA TABIATGA QIZIQISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA TADQIQOTCHILIKKA YO'NALTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.	739
25	<i>Xaytova Farida Kuchkarovna, Norkulova Jasmina Sodikovna.</i> INKLYUZIV TA'LIM JARAYONIDA O'YIN TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH.	743
26	<i>Abdurazzakova Raykhan Musayevna.</i> PROBLEM IN KNOWING MODERN UZBEK CHILDREN'S ETIQUETTE.	747
27	<i>Shoymatova Gulnoza G'ulomjon qizi.</i> ZAMONAVIY JAMIYATDA EKOLOGIK TARBIYA: INSON VA TABIAT UYG'UNLIGINING ASOSI, AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI.	751
28	<i>Pulatova Dildora Soxibovna.</i> INTEGRATSIYA TUSHUNCHASI VA UNING TA'LIMDAGI O'RNI.	755
29	<i>Nomozov Davronbek Amanbay o'g'li.</i> TA'LIM JARAYONIDA KONFLIKTLARNING KELIB CHIQISHINI OLDINI OLISHDA PEDAGOGLARNING O'RNI.	75
30	<i>Nozima AKBAROVA.</i> LOYIHA METODINING MOHIYATI, TARIXIY RIVOJLANISHI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	762

**“UZLUKSIZ TA’LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

Bosishga ruxsat etildi. 04.06.2026 y.
Qog`oz bichimi 60x84 1/16.
Times New Roman garniturasida terildi.
Ofset uslubida oq qog`ozda chop etildi.
Nashriyot hisob tabog`i 54. 5, Adadi 100. Buyurtma № 71
Bahosi kelishuv asosida

“BROK CLASS SERVIS” MChJ bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahar Zargarlik ko'chasi, Segizbayeva 10a.